

בש"פ 1751/22 - כנעאן עלקם, מחמד עלקם נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1751/22

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העוררים: 1. כנעאן עלקם
2. מחמד עלקם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב'
השופט ע' זינגר) במ"ת 59123-10-21 מיום
24.2.2022

תאריך הישיבה: י"ג באדר ב' התשפ"ב (16.3.2022)

בשם העוררים: עו"ד רמי עותמאן

בשם המשיבה: עו"ד טליה קצב

החלטה

1. ביום 15.10.2021 הוגש נגד העוררים, שהם בני דודים, כתב אישום שמייחס להם, בין היתר, רכישת נשק ותחמושת וניסיון סחר בנשק. מהאישום הראשון עולה כי החל מיום 29.4.2021 ועד ליום מעצרו סחרו העוררים בנשק, בחלקי נשק ובאביזרי נשק שונים. במספר רב של הזדמנויות, רכשו העוררים מספר נשקים ותחמושת, וניסו למכור חלק מהם לאחרים. מהאישום השני עולה כי ביום 7.10.2021 סמוך לשעה 17:00, נסעו העוררים ברכב שבו הובילו אקדח חצי אוטומטי (להלן: האקדח); מחסנית תואמת לאקדח; מחסנית לרובה M-16; ותחמושת לרובה ציד. במועד ובאופן שאינו ידוע, העורר 2 הסתיר את האקדח במפשעתו. בהגיעו של הרכב לצומת שער בנימין, עוכבו העוררים על ידי כוח משטרה. בחיפוש ראשוני שנערך על גופם לא אותר האקדח. בהמשך, הועברו העוררים לחקירה בתחנת המשטרה. בסמוך לכך, בוצע חיפוש ברכב ובמגירה שמתחת למושב הנוסע שלצד הנהג, ובמסגרתו נמצאו שתי מחסניות לרובה M-16; מחסנית לאקדח 9 מ"מ; וכן תחמושת לרובה ציד. בעת שנערך החיפוש ברכב, העורר 2 ישב על כיסא שהוצב בסמוך לרכב, בחניה של תחנת המשטרה, ובדרך שאינה ידועה הוציא את האקדח והתיישב עליו. לאחר החיפוש ברכב,

עמוד 1

ביקשו השוטרים להכניס את העורר 2 לתחנת המשטרה לצורך עריכת חיפוש מקיף על גופו. העורר 2 קם מהכיסא, ואז התגלה האקדח. או אז, החל העורר 2 לצעוק ולהשתולל תוך שטען כי השוטרים והחייל שעמדו בסמוך "השתילו" את האקדח במקום. נוכח האמור יוחסו לעורר 2 גם עבירות החזקת נשק ושיבוש מהלכי משפט.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום ביקשה המשיבה את מעצרו של העוררים עד לתום ההליכים נגדם. ביום 7.11.2021 התקיים דיון בבקשה לפני בית המשפט המחוזי בירושלים, שבמסגרתו הסכים בא כוח העוררים דאז לקיומן של ראיות לכאורה וביקש לבחון חלופת מעצר בעניינם. בו ביום ניתנה החלטת בית המשפט שהורתה על מעצרו של העוררים עד תום ההליכים נגדם. הודגש כי הכלל באשר לנאשמים בעבירות נשק הינו מעצר עד תום ההליכים, ואילו החרג הוא שחרור לחלופת מעצר. נקבע כי הגם שלעוררים אין עבר פלילי, בהעדר הצעה לחלופה קונקרטי ומשמעותית, אין מקום להורות על עריכת תסקיר, וזאת בשם לב לעומס העבודה שמוטל על שירות המבחן. נוכח האמור, הורה בית המשפט על מעצרו עד תום ההליכים. בית המשפט הוסיף כי אין באמור בהחלטה כדי למנוע מהעוררים להגיש בקשה לעיון חוזר.

3. כחודש לאחר מכן, ביום 9.12.2021 הגישו העוררים בקשה לעיון חוזר, שבמסגרתה הוצעה חלופת מעצר. ביום 27.12.2021 הורה בית המשפט המחוזי על עריכת תסקיר שירות מבחן בעניינם של העוררים, תוך שצוין כי אין בהוראה זו כדי לטעת בהם ציפיות. בתסקיר בעניין העורר 2 מיום 16.2.2022 צוין כי העורר בן 21, רווק ונעדר עבר פלילי. עוד צוין כי העורר 2 נעדר דפוסים עברייניים מופנמים, ועובר למעצרו תפקד באופן תקין במישור הלימודי, התעסוקתי והמשפחתי. כמו כן, צוין כי הקושי של העורר 2 לבחון את התנהגותו ובחירותיו עובר למעצרו מקורו בחוסר בשלות שנובע מגילו הצעיר. כן צוין כי מעצרו הממושך וההליך המשפטי מהווים גורם מרתיע עבורו. עוד התרשם שירות המבחן כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק בעניינו הינה נמוכה. שירות המבחן התרשם כי המפקחים המוצעים - הוריו ובן דודו של העורר 2 - הינם נורמטיביים ובעלי עמדה ביקורתית כלפי נסיבות מעצרו, וכי הם מבינים את מלאכת הפיקוח ובעלי יכולת להציב לו גבולות ולמתן את מסוכנותו. נוכח כל האמור, המליץ שירות המבחן על העברתו של העורר 2 למעצר בית בתנאים מגבילים ועל הטלתו של צו שירות מבחן למשך חצי שנה.

4. בתסקיר בעניין העורר 1 מיום 17.2.2022 צוין כי העורר בן 36, נשוי ואב לשלושה ילדים, נעדר עבר פלילי (הגם שמתנהל נגדו הליך פלילי באשמת גניבה). שירות המבחן העריך כי הסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק הינו בינוני. תואר כי העורר 1 מתקשה להכיר בחלקים הבעייתיים באישיותו ובהתנהגותו ומצפה ליחס מגונן ומבין מסביבתו, וזאת תוך שאינו נוטל אחריות למעשיו. בנסיבות אלו, שירות המבחן לא בא בהמלצה באשר לחלופת המעצר שנבחנה, שבמסגרתה הוצע כי העורר 1 ישהה בבית הוריו או בדירה שכורה, בפיקוח אביו ושני אחיו. צוין כי הגם שהמפקחים הביעו נכונות לבצע את משימת הפיקוח, הם אינם מודעים להתנהגותו השולית של העורר 1 ואינם מתאימים לשמש כמפקחים סמכותיים עבורו ולמתן את הסיכון שנשקף ממנו. עוד צוין כי ככל שתוצע חלופה אחרת, ניתן יהיה לבחון אותה.

5. ביום 24.2.2022 התקיים לפני בית המשפט המחוזי דיון במעמד הצדדים, ובו ביום הורה בית המשפט (כב' השופטת ע' זינגר) על דחיית הבקשה לעיון חוזר. תחילה צוין באשר לעורר 1 כי נראה שבא כוחו זנח את טענותיו בנוגע לחלופה שנבחנה על ידי שירות המבחן, אך תחת זאת הציע לבחון חלופות אחרות בעניינו. בית המשפט קבע כי לא חל שינוי שמצדיק עיון חוזר בהחלטה על מעצרו של העוררים, זאת למעט חילופי הייצוג בתיק והעובדה שכעת הציגו העוררים חלופות מעצר קונקרטיות. לגופן של החלופות שהוצעו, נקבע כי אין מקום להורות על העברתם של העוררים אליהן. נפסק כי אין המקרה דנן נמנה על המקרים החרגים שבהם יורה בית המשפט על שחרור של נאשמים בעבירות

נשק לחלופת מעצר. באשר לעורר 2, צוין כי הרושם שעולה מהתסקיר הוא שעורך התסקיר סבר שמדובר במעידה חד פעמית, וזאת בניגוד לעולה מהאישום הראשון, שבמסגרתו מיוחסת לעוררים פעילות סחר למשך תקופה ובמספר רב של הזדמנויות. נקבע כי אילו היה מדובר במקרה חריג ובודד, ניתן היה לייחס משקל רב יותר להמלצתו החיובית של שירות המבחן, אך אין אלה הם פני הדברים במקרה דנן. עוד צוין כי גם אילו היה מדובר במקרה החריג שבו ישוחרר נאשם בעבירות נשק לחלופת מעצר, הרי שראוי היה להציע חלופה שאינה בבית הורג העצור, שם התגורר בעת ביצוע המעשים, תוך שההורים לא הבחינו במעורבותו השולית. בית המשפט צוין כי גם בהנחה שהמפקחים שנבחנו מתאימים לתפקיד, נוכח חומרת המעשים שמיוחסים לעוררים ואף בהעדר עבר פלילי, אין מקום להורות על העברתם לחלופת מעצר. נקבע כי הדברים נכונים אף באשר לעורר 1, שלגביו חלופת המעצר שהוצעה נמצאה כבלתי מתאימה, ושתלוי ועומד נגדו כתב אישום בעבירה אחרת. נוכח האמור, דחה בית המשפט את הבקשה.

6. על החלטה זו הוגש הערר שלפניי, שבמסגרתו טוענים העוררים כי שגה בית משפט קמא משלא הורה על שחרורו של העורר 2 לחלופת מעצר, ולא בחן חלופות מעצר אחרות בעניינו של העורר 1. עוד נטען כי לא היה מקום לסטות מהמלצותיו של שירות המבחן בעניין העורר 2, וזאת בשים לב לעברו הנורמטיבי, ולגילו הצעיר. נטען כי לא בכדי התקבל תסקיר חיובי בעניינו, וכי בנסיבות אלו יש ליתן משקל לשיקולי שיקום. כמו כן נטען כי תכלית המעצר היא מניעתית, ומשכך כאשר קיימת חלופת מעצר שיש בה כדי למתן את המסוכנות שנשקפת מהעוררים יש להורות על שחרור לחלופה זו.

7. בדיון שהתקיים לפניי סמכה המשיבה ידיה על החלטת בית משפט קמא. המשיבה עמדה על חומרת העבירות שמיוחסת לעוררים, ובפרט האירועים שמתוארים באישום הראשון, שמלמדים על מעורבות העוררים בפעילות עבריינית של סחר בנשק מסוגים שונים. משכך, נטען כי לא ניתן לראות במעשיו של העורר 2 ככאלה שבוצעו על רקע מעידה חד פעמית של אדם נורמטיבי. עוד צוין, כי הגם ששירות המבחן בא בהמלצה חיובית באשר לעורר 2, הרי שהתסקיר עצמו אינו "חיובי במובהק". נוכח האמור, ביקשה המשיבה את דחיית הערר.

8. לאחר שעיינתי בערר ובצרופותיו, והאזנתי לטענות הצדדים בדיון שהתקיים לפניי, לא מצאתי עילה להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי. כידוע, עבירות נשק מהסוג בהן נאשמים העוררים הן "עבירות ביטחון" שמקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) בצירוף 35(ב)(1) לחוק זה. נקבע כי ככלל, נוכח המסוכנות האינהרנטית הטמונה בעבירות הנשק, ייטה בית המשפט להורות על מעצר מאחורי סורג וברית, אלא בהתקיים נסיבות חריגות (ראו, מיני רבים: בש"פ 6604/21 טאהא נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (13.10.2021); בש"פ 6957/19 מדינת ישראל נ' ספדי, פסקה 10 (29.10.2019)). לצד זאת, מובן כי אין באמור כדי לגרוע מחובתו של בית המשפט לבחון האם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה, וזאת גם בעבירות נשק (בש"פ 6556/21 מדינת ישראל נ' שייך יוסף, פסקה 6 (11.10.2021)). כעולה מכתב האישום, העוררים סחרו בנשק מסוגים שונים במשך תקופה בת מספר חודשים ובמספר רב של הזדמנויות והעורר 2 פעל גם לשיבוש מהלכי משפט. המעשים המתוארים בכתב האישום מלמדים על נגישותם של העוררים לנשק ולתחמושת מסוגים שונים, דבר שיש בו כדי להעיד על המסוכנות שנשקפת מהם. לכך יש להוסיף כי כלי הנשק שבהם ניסו לסחור העוררים לא נתפסו. בנסיבות אלו, ברי כי נשקפת מהעוררים מסוכנות ממשית, וזאת אף בהעדרו של עבר פלילי.

9. כאמור, הערר מופנה כלפי החלטת בית המשפט המחוזי לסטות מהמלצת שירות המבחן בעניינו של העורר 2, וכן כלפי החלטתו שלא לבחון חלופות מעצר אחרות בעניינו של העורר 1. כידוע, תסקיר שירות המבחן משמש ככלי

עזר בידי בית המשפט לצורך גיבוש ההחלטה בשאלת אפשרות שחרורו של נאשם לחלופת מעצר או להשמטתו במעצר בפיקוח אלקטרוני. כפי שצינו לא אחת, בית המשפט אינו מחויב באימוץ מסקנתו של שירות המבחן, ואין באמור בתסקיר כדי לכבול את שיקול דעתו (בש"פ 449/22 אבו חמיד נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (2.2.2022); בש"פ 2221/20 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (30.3.2020)). בית המשפט מצא כי תסקיר שירות המבחן מתבסס על הנחה שגויה באשר לחלקו של העורר 2 בביצוע המעשים נושא כתב האישום, וזאת בשים לב לאישום הראשון שמייחס לעוררים עיסוק מתמשך בסחר בנשק. נקבע כי האופן בו הציג העורר 2 את האירועים לפני שירות המבחן לוקה בחסר, ואינו משקף את המתואר בכתב האישום. משכך, ובשים לב גם למיקום החלופה ולמפקחים המוצעים - מצא בית המשפט כי יש לסטות מהמלצת שירות המבחן ולדחות את הבקשה לשחררו לחלופת מעצר. באשר לעורר 1, שירות המבחן לא בא בהמלצה בנוגע לשחררו לחלופת מעצר, וזאת הן בשל מאפייניו האישיים (כמפורט לעיל), הן בשל אי התאמתם של המפקחים. לא ראיתי עילה להתערב באיזון שערך בית המשפט המחוזי, ובמסקנתו כי בנסיבות העניין ובשים לב לאמור בתסקירים אין להורות על העברת העוררים לחלופת מעצר. עוד אציין שלא מצאתי ממש בטענת העוררים שלפיה ההחלטה נושא הערר אינה מנומקת כדבעי. כאמור, בית המשפט נדרש לתוכן התסקירים ופירט את הטעמים שבגינם מצא לדחות את המלצת שירות המבחן בעניינו של העורר 2. בנסיבות אלו, ובשים לב לחומרת המעשים שמיוחסים לעוררים; לכך שלעורר 2 מיוחסת גם עבירה של שיבוש מהלכי משפט; וכן לעולה מהתסקירים בעניינם, לא שוכנעתי כי המקרה דנן נמנה על המקרים החריגים שבהם ישוחררו נאשמים בעבירות נשק לחלופת מעצר.

הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, כ' באדר ב' התשפ"ב (23.3.2022).

ש ו פ ט